

Historia kościoła w Gorawinie c.d.

Autor: Jacek Kuczkowski

Przedstawiamy kolejny artykuł na temat historii gorawieńskiego kościoła, który opracował p. Jacek Kuczkowski ze Stowarzyszenia Historycznego "Pamięć i Tożsamość".

Jochim He(c)ket budowniczy brojeckiej

dzwonnicy oraz gorawieńskiego kościoła.

Nie często

się zdarzało aby średniowieczni czy też nowożytni budowniczowie podpisywali się na swoich budowlach. A jeżeli już to najczęściej były to gmerki kamieniarskie i murarskie, które dzisiaj trudno przypisać konkretnemu, znanemu z nazwiska, mistrzowi. Niewiele też się zachowało dawnych sygnatur mistrzów ciesielskich. Konstrukcje te narażone były na działanie żywiołów, często ulegały pożarom, zniszczeniom biologicznym i t.p. czynnikom destrukcyjnym. Dlatego odnalezienie sygnatury tego samego cieśli na dwóch, niedaleko położonych od siebie, obiektach należy uznać za naprawdę sensacyjną.

Wzniesiony

na przełomie późnego średniowiecza i wczesnej epoki nowożytnej kościół w Brojcach (gm. Brojce, pow. gryficki) został rozbudowany w XVII wieku o drewnianą dzwonicę[1].

Wielką o konstrukcji szkieletowej wzniesiono w 1619 roku. Cieślami pod których kierownictwem wzniesiono dzwonicę byli: JURGEN ROPER i JOCHIM HEKET. Data oraz nazwiska wycięte zostały na ścianie wewnątrz dzwonnicy (il. 1, 2).

1. Brojce, kościół; dzwonnica. Wryta data budowy dzwonnicy (fot. J. Kuczkowski, 2009)

2. Brojce, kościół; dzwonnica. Sygnatury ciepli wyryte na ścianach (fot. J. Kuczkowski 2009).

Najprawdopodobniej w 1644 roku zbudowano na miejscu starego, nowy kościół w Gorawinie (gm. Rymań, pow. kołobrzeski). Świątynia wzniesiona została w konstrukcji szkieletowej z wypełnieniem ceglanym. Do elewacji zachodniej dostawiona była drewniana dzwonnica. Co charakterystyczne, była ona (uległa spaleniu w 1991 roku) bliźniaczo podobna do dzwonnicy w Brojcach pod względem konstrukcji jak i formy architektonicznej (porównaj ilustracje). Ciople tym razem „podpisali się” na belce oczepowej nawy znajdując się we wschodniej ścianie świątyni (il. 3, 4). Inskrypcja brzmi: JOCHIM HECKET HAET MICH GEBAVWET HANS MEIDER ANNO 16(?)4[2]. Danuta Ptaszyńska w artykule o pracach konserwatorskich w województwie koszalińskim podaje błędnie nazwiska ciepli (Joachim zamiast Jochim oraz Jan zamiast Hans. Daty budowy jakie przytacza autorka, 1623 lub 1628 również wydają się błędne[3].

3.

Gorawino, kościół; elewacja wschodnia. Inskrypcja cieni, pod kierunkiem którego wzniesiono wieży (fot. J. Kuczkowski, 2016).

Data w

inskrpcji obecnie nie jest w pełni czytelna, zasłania ją piorunochron oraz przewód energetyczny w otulinie. Ludwig Böttger odnotował datę 1644. Dwie pierwsze oraz ostatnia cyfra są widoczne i nie budzą wątpliwości. Natomiast trzecia tak.

4. Gorawino, kościół; elewacja wschodnia. Data budowy wieżtyni (fot. J. Kuczkowski, 2016).

Wspólnym, w

obu kościołach, elementem, który wzniosł Jochim He(c)ket były dzwonnice (il. 5, 6, 7). I obie są bliźniaczkami (!) Niewątpliwie wyszły spod ręki tego samego cieśli. Wieże o konstrukcji szkieletowej, szalowane są deskami w układzie pionowym. Hełm, daszki pulpitowe pokryte są szkudami na pełnym deskowaniu. Kwadratowe podstawy zwężają się nieznacznie do wysokości kalenicy kościołów, następnie za pomocą daszków pulpitowych łączą się z węższą, czworoboczną częścią, w której znajduje się dzwon. Wieże zakończone są ośmiobocznymi, ostrosłupowymi hełmami zwieńczonymi iglicą z kulą. Nawet takie szczegóły jak wysunięcie okapu hełmów poza ściany dzwonnicy są identyczne.

Niechasto

się zdarza, aby do naszych czasów dotrwały w tak dobrej kondycji sygnatury cieśli. I dzięki nim udało się zidentyfikować dwa kościoły, które mają wspólnego budowniczego. Zapis nazwiska cieśli nieznacznie różni pomiędzy Brojcami – HEKET, a Gorawinem – HECKET. Niemniej uważam, że to ta sama osoba. Pomyłki w zapisach nazwisk, nazw miejscowych, imion w dawnych czasach nie były czymś nadzwyczajnym.

Niniejszy

artykuł może stanowić przyczynek do badań nad autorstwem szkieletowej architektury tak sakralnej jak i cywilnej. Być może badając architekturę wzniesioną w 1. połowie XVII wieku uda się jeszcze odnaleźć budowle wzniesione przez mistrza z tytułu artykułu.

5. Brojce, kościół; dzwonnica od strony południowej (fot. J. Kuczkowski 2009)

6. Gorawino, kościół; elewacja południowa
(autor fotografii nie znany, lata 20/30. XX wieku, ilustracja
udostępniona przez Tadeusza Dacha)

7. Gorawiono, kościół; widok od strony
południowo – zachodniej (autor fotografii nie znany, lata 30. XX wieku,
Źródło ilustracji
[http://www.ebay.de/itm/51869753-Kolberg-Kolobrzeg-Kirche-Gervin-
/361556848702?hash=item542e77b03e:g:aSYAAOSwYmZXNOE1](http://www.ebay.de/itm/51869753-Kolberg-Kolobrzeg-Kirche-Gervin-/361556848702?hash=item542e77b03e:g:aSYAAOSwYmZXNOE1))

Przypisy:

[1]
Pełna historia kościoła w Brojcach w artykule: Jacek Kuczkowski,
Andrzej Kuczkowski, Kościół w Brojcach; [w:] Trzebiatów – spotkania
pomorskie 2010, pod. red. Janiny Kochanowskiej, Trzebiatów 2011.
(<http://www.ziemiagryfa.org.pl/kosciol-w-brojcach/>)

[2]
Ludwig Böttger błędnie podaje zapis imiona i nazwiska ciepli.
Odnutowa: Joachim Heckel, wynika to zapewne z braku możliwości
badawczych jakie daje nam teraz współczesna technika. Ludwig Böttger,
Die Bau- und Kunstdenkmäler des Regierungs-Bezirks Köslin. Heft I. Die
Kreise Köslin und Colberg-Körlin, Stettin 1889, s. 48.

[3]
Danuta Ptaszyńska, Prace konserwatorskie na terenie województwa
koszalińskiego w latach 1973 – 1977, [w:] Ochrona Zabytków 32/1 (124) R.
1979, s. 55.

artykuł ze strony: <http://www.ziemiagryfa.org.pl>